

ZEDNOCZENIE KRÓLESTWA POLSKIEGO NA PRZEŁOMIE XIII i XIV wieku.

1. Czynniki mające wpływ na zjednoczenie Królestwa Polskiego.

- rozbitcie dzielnicowe osłabiło bezpieczeństwo państwa, które było bezsilne wobec zagrożenia zewnętrznego (Mongolowie, powstanie państwa Zakonu Krzyżackiego i Marchii Brandenburskiej)
- wzrost zagrożenia ze strony Czech, Niemiec, Krzyżaków, plemion pogańskich (np. Jaćwingów czy Litwinów). Tylko zjednoczone ziemie polskie mogły skutecznie stawić opór najazdom.
- rozbitcie umocniło pozycję Kościoła i możnowładztwa w Polsce kosztem władzy książęcej. Będą one dążyć do zjednoczenia by w pełni wykorzystać swoje możliwości nie obawiając się utraty swoich przywilejów.
- Kościół katolicki był czynnikiem spajającym wszystkie dzielnice, tym bardziej że zachował model organizacyjny sprzed rozbitcia – granice diecezji sprzed rozbitcia nie pokrywały się z granicami dzielnic.
- wspólny język, tradycja i kultura.
- rozwój osadnictwa na prawie polskim i niemieckim sprzyjał rozwojowi handlu wewnętrznego. To sprzyjało bogaceniu się chłopstwa i mieszczaństwa. Granice i liczne opłaty celne utrudniały rozwój handlu. Te grupy będą dążyć do zjednoczenia by znieść dodatkowe cła.
- możni i Kościół posiadali wielkie majątki ziemskie, które często nie leżały w jednej dzielnicy. Będą dążyć do zjednoczenia by móc zjednoczyć swe ziemie i podporządkować jednemu systemowi prawnemu i fiskalnemu.
- walki między feudałami nie gwarantowały bezpieczeństwa wewnętrznego potrzebnego do dalszego rozwoju gospodarczego.
- część ludności obawiała się dalszego zniemczania patrycjatu miejskiego i wyższego duchowieństwa.

2. Ośrodki zjednoczeniowe.

- **Małopolska** – dzielnica, która nie została rozbita na mniejsze części, ze stolicą dawnego Królestwa Polskiego – Krakowem.
 - **Wielkopolska** – kolebka państwa polskiego.
- Książęta tych dwóch dzielnic mieli największe szanse na zjednoczenia ziem polskich.

3. Etapy zjednoczenia Królestwa Polskiego.

a) Przemysław II koronował się na króla w 1295 roku.

Jako pierwszemu udało się **zjednoczyć Wielkopolskę i Pomorze Gdańskie** księciu wielkopolskiemu Przemysławowi II. Było to możliwe dzięki zawarciu przez niego w roku 1282 umowy na „przeżycie” z księciem pomorskim Mszczujem II. Po śmierci Mszczuja II w 1294 roku Przemysław II przejął Pomorze Gdańskie i zaczął starania o koronę zakończone sukcesem. **W 1295 roku został koronowany w Gnieźnie** przez arcybiskupa **Jakuba Świnkę**. Niestety Przemysław II był królem Polski tylko przez 7 miesięcy gdyż już w 1296 roku **został zamordowany w Rogoźnie**. Był to wynik spisku Zarembów i Nałęczów oraz Brandenburczyków. Po spadku po Przemysławie II sięgnął zarówno Henryk głogowski jak i książę kujawski Władysław Łokietek. Podzielili oni między siebie Wielkopolskę. Swoją część Łokietek stracił na rzecz Wacława II czeskiego.

b) Wacław II czeski – koronował się na króla w 1300 roku.

Wacław II był **królem Czech**. Po śmierci księcia Henryka IV Probusa **przejął władzę nad Małopolską** z Krakowem, hołd lenny złożyli mu książęta śląscy z wyjątkiem księstwa głogowskiego i świdnickiego. Po wygnaniu Łokietka w 1300 r. objął władzę nad **Wielkopolską i Pomorzem Gdańskim, częścią Kujaw oraz ziemią łęczycko – sieradzką**. Hołd lenny złożyło mu Mazowsze oraz Kujawy inowrocławskie. W ten sposób **Wacław II władał większością ziem polskich**. W 1300 r. został koronowany przez arcybiskupa Jakuba Świnkę na króla polskiego. Wacław II **uznał zwierzchnictwo cesarza Albrechta I Habsburga** i złożył mu hołd lenny. Swe rządy opierał na niemieckojęzycznym patrycjacie miast oraz wyższym duchowieństwem. W dużym stopniu wykorzystywał również swoją przewagę militarną. Sprowadził do Polski **urząd starosty**.

Starostowie pełnili funkcje namiestników królewskich. Jego rządy twardej ręki nie podobały się i były mało popularne, tym bardziej że pełnił je przy pomocy ludzi obcych, najczęściej Niemców. Sytuację pogarszał fakt iż Wacław czeski wplątał się w walkę o tron węgierski. By uzyskać poparcie Brandenburskiej przyrzekł jej Pomorze Gdańskie czym zraził do siebie bardzo wielu panów polskich. **Zmarł w 1305 roku.**

Po śmierci Wacława II tron czeski przejął jego syn Wacław III w 1305 r. Nie zdążył się jednak koronować na króla polskiego. W 1306 roku został zamordowany w Ołomuńcu.

c) Władysław Łokietek – koronował się na króla w 1320 roku.

Władysław Łokietek, książę kujawski, **wrócił do kraju w 1305 roku** przy pomocy **węgierskiej, najpierw opanował ziemię sandomierską, później łeczycko-sieradzką** i swoją rodzimą dzielnicę – **ziemię brzesko-kujawską**. Po śmierci Wacława III przejął **Pomorze Gdańskie i Małopolskę** z Krakowem. Wielkopolską władał Henryk głogowski do **1314 roku**. Później **Wielkopolskę** włączył Łokietek do swego państwa. Niestety **w 1308 roku Łokietek utracił Pomorze Gdańskie na rzecz Zakonu** Krzyżackiego, który podstępnie zajął Gdańsk i wymordował tamtejszą ludność. W tym czasie Łokietek był zajęty tłumieniem buntu biskupa Jana Muskaty. Władysław Łokietek postanowił odzyskać Pomorze Gdańskie drogą dyplomatyczną. **W 1320 roku** miał miejsce **sąd papieski w Inowrocławiu**, który nakazał Zakonowi zwrócić nieprawnie zagarniętą ziemię i zapłacić państwu polskiemu odszkodowanie. Krzyżacy nie poddali się wyrokowi. Związali się z książętami mazowieckimi i w 1326 roku przeprowadzili najazd na Wielkopolskę. Łokietek chcąc ukarać książąt mazowieckich w 1327 roku uderzył na Mazowsze. Doprowadziło to do odwetowych wypraw krzyżackich na Kujawy. Wojna polsko-krzyżacka z lat 1329 – 1332 (lub 1327-1332) nie była dla Polski korzystna. Krzyżacy zajęli ziemię dobrzyńską (1329) i Kujawy (1332) mimo zwycięskiej dla Łokietka bitwy pod Płowcami (1332).

Tuż przed śmiercią Władysław Łokietek władał Wielkopolską i Małopolską.

Poza granicami znajdowały się: Pomorze Gdańskie, Pomorze Zachodnie, Mazowsze, Śląsk (z wyjątkiem księstwa świdnickiego i jaworskiego), Kujawy, ziemia dobrzyńska, ziemia chełmińska.

Władysław Łokietek koronował się w 1320 r. na króla w katedrze krakowskiej nowymi insygniami władzy (stare wywiózł Wacław II do Pragi gdzie zaginęły).